

Stenogrammid

XIV Riigikogu, III Istungjärg, täiskogu korraline istung

Teisipäev, 28.01.2020, 10:00

Toimetatud

10:00 Istungi rakendamine

1. 10:03 Kodakondsuse seaduse muutmise seaduse eelnõu (58 SE) kolmas lugemine

2. 10:19 Äriseadustiku muutmise seaduse (osa võõrandamine) eelnõu (117 SE) esimene lugemine

3. 11:08 Äriseadustiku, tõestamiseseaduse ja notari tasu seaduse muutmise seaduse eelnõu (101 SE) esimene lugemine

10:00 Istungi rakendamine

10:00 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Tere päevast, austatud Riigikogu! Alustame Riigikogu täiskogu III istungjärgu 3. töönädala teisipäevast istungit. Kas Riigikogu liikmetel on soovi anda üle eelnõusid ja arupärimisi? Jah. Andres Metsoja, palun!

10:00 Andres Metsoja

Hea istungi juhataja! Lugupeetud Riigikogu liikmed! Külalised! Riigikaitsekomisjon otsustas eile konsensuslikult, et algatatakse elektroonilise side seaduse muutmise seaduse eelnõu. See võimaldab Vabariigi Valitsusel määrusega kehtestada sidevõrkudes kasutatava riist- ja tarkvara kooskõlastamise nõuded ning kord. Eile arutas seda ka majanduskomisjon. Riigikaitsekomisjon otsustas, et seoses 5G arengutega peab riik selles valdkonnas astuma samme edasi. Kindlasti ei ole see lahendus täiuslik, aga see on ilmselt samm õiges suunas. Nii et palume seda eelnõu toetada.

10:01 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Rohkem eelnõude ja arupärimiste üleandmise soovi Riigikogu liikmetel ei ole. Juhatus menetleb üleantud eelnõu vastavalt kodu- ja töökorra seadusele.

Head kolleegid! Nüüd teated. Täna pärast täiskogu istungi lõppu toimuvad siin istungisaalis järgmiste parlamendirühmade asutamiskoosolekud. Esiteks, Eesti-Kreeka parlamendirühm, kokkukutsuja on Kalev Kallo. Teiseks, Eesti-Bulgaaria parlamendirühm, kokkukutsuja on Oudekki Loone.

Kohaloleku kontroll, palun!

Kohaloleku kontroll

Kohalolijaks registreeris ennast 87 Riigikogu liiget, puudub 14.

1. 10:03 Kodakondsuse seaduse muutmise seaduse eelnõu (58 SE) kolmas lugemine

10:03 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Läheme tänaste päevakorrapunktide juurde. Täna on meil kolm päevakorrapunkti. Esimene päevakorrapunkt on Vabariigi Valitsuse algatatud kodakondsuse seaduse muutmise seaduse eelnõu 58 kolmas lugemine. Juhin tähelepanu, et see vajab vastuvõtmiseks Riigikogu koosseisu häälteenamust. Kas fraktsioonidel on soovi avada läbirääkimisi? Andrei Korobeinik, palun!

10:03 Andrei Korobeinik

Head kolleegid! Täna on meil võimalus võtta vastu seadus, mis annab Eestis sündinud lastele Eesti kodakondsuse. Meil käib pidevalt debatt selle üle, kes elab Eestis aastate pärast ja mis põhjusel tulevad

need inimesed meie riiki või jäävad siia elama. Tavaliselt keskendub see debatt migratsioonipoliitikale, kus tõepoolest võiks Eesti riik näidata rohkem läbimõeldud strateegiat. Kuid minu meelest peame alustama siiski Eestis sündinud inimestest.

Meil on üle 70 000 halli passiga elaniku. Seda on rohkem, kui on näiteks Narva või Pärnu linna elanikkond. Need inimesed usuvad, et Eesti on nende kodumaa, vaatamata sellele, et nende passi peale kirjutas Eesti riik sõna "võõras" inglise keeles. Teist kodumaad neil ei ole.

Maailmas on paarsada riiki ja enamik neist on aru saanud, et nende peamine vara on inimesed, mitte kuld või nafta. Suurim konkureerimine käib täna talentide nimel ja meie saame siin otsustada, kui konkurentsivõimeliseks jääb Eesti uuel ajastul. Me võime otsida ja ilmselt ka peame otsima talente välismaalt, kuid alustada võiks siiski enda inimestest.

Mul on kahju, et Reformierakond ja sotsiaaldemokraadid, kes on väidetavalt isikuvabaduste mõttes liberaalid, hääletasid teisel lugemisel selle eelnõu vastu. Jaa, tõepoolest, see on teie poliitiline valik. Teie arvates ei väärinud need lapsed Eesti kodakondsust. Ma ei tea ja ega mind väga ei huvita ka, mis oli teie ajend hääletamisel. Ilmselt mingi järjekordne poliititehnoloogiline mäng, milles võitjaid ei ole. Aga täna saate siiski järele mõelda ja näidata, et olete piisavalt eestimeelsed. Siin ja kohe saame kõik koos otsustada, et Eestis sündinud ja terve elu siin elanud lapsed ei ole meile võõrad. Need on Eesti lapsed. Ma usun teisse. Aitäh!

10:06 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Aitäh! Hanno Pevkur, palun, Reformierakonna fraktsiooni nimel!

10:06 Hanno Pevkur

Austatud istungi juhataja! Head kolleegid! Mul ei ole halli passi kaasas. Mul ei olegi seda. Ma olen Eesti Vabariigi kodanik ja ma arvan, et Eesti Vabariigi kodakondsuse põhimõtted, mida me oleme läbi aegade Eestis hoidnud, on need, mida me peame hoidma. Need aluspõhimõtted on kehtinud Eesti Vabariigi kodakondsuse seaduses algusest peale ja need sätestavad paar väga olulist alusseisukohta. Esiteks, kõik sünnijärgsed Eesti Vabariigi kodanikud on Eesti kodanikud tingimusteta ja neilt ei saa Eesti Vabariigi kodakondsust ära võtta. Teiseks, kõigil teistel inimestel, kes on Eestis sündinud või tulevad Eestisse mingil põhjusel ja soovivad ühel päeval saada Eesti Vabariigi kodanikuks, on vaja täita kaks tingimust: esiteks tuleb osata eesti keelt ja teiseks tuleb tunda Eesti Vabariigi põhiseadust. Need on need põhimõtted, mida on Eesti Vabariik hoidnud alates kodakondsuse seaduse vastuvõtmisest. Need põhimõtted on need, mida me siin aeg-ajalt ikkagi üle vaidleme. Me näeme, kuidas teatud poliitilised jõud kogu aeg nurgast tahavad neid justkui kraapida, et võtame jälle tükikese ära ja võtame jälle tükikese ära, nii et oleks võimalik ühel hetkel öelda, et näete, me oleme nii palju muudatusi teinud, enam ei ole vaja.

Antud eelnõu kohta võiks loomulikult öelda, et see on väikene eelnõu. Nagu kolleeg Korobeinik ütles, et mis teil laste vastu on. Ei, laste vastu ei ole meil midagi, me oleme vastu sellele, kui tahetakse jälle minna kodakondsuspõhimõtteid muutma. Siinkohal ma pean muidugi vaatama eelkõige silma konservatiividele, Isamaale ja ka EKRE fraktsioonile: see, mida te praegu teadlikult tegema lähete selle eelnõu poolt hääletades, on tegelikult see, et te hakkate juppipidi kodakondsuspoliitika põhialuseid muutma. See on jupikene sellest, kui me ütleme, et tuleb juurde üks grupp inimesi või elanikke Eestis, kes saavad kodakondsuse ilma põhiseadust või keelt tundmata. Nad võivad keelt osata, loomulikult võivad nad seda osata. Ei ole mingit takistust selleks, et kui nad oskavad keelt ja teavad ka põhiseadust, siis nad saavad kodakondsuse selle eelnõu kohaselt automaatselt. Neid ei ole tõepoolest palju, umbes 1600 inimest on neid, kellest me selle eelnõu puhul räägime. Aga jutt ei ole ju nendest 1600-st, vaid jutt on nende põhimõtete kraapimisest veel kord. See on see põhjus, miks ma tegelikult siiski ei näe seda võimalust, et me peaksime praegu hakkama kodakondsuse põhialuseid selle otsusega muutma, just nimelt sellepärast, et hoida ära tulevikus võimalust neid põhimõtteid kratsima hakata.

Head kolleegid! Ma veel kord palun teil mõelda selle üle, kas see muudatus on kõige parem. Ma arvan, et ei ole. Ma saan aru ka sotsiaaldemokraatidest, kes tahtsid võib-olla veel kaugemale minna ja on pakkunud välja omad mõtted, mis sellesse eelnõusse ei jõudnud. Aga ma arvan, et ka sotsiaaldemokraadid ei peaks seda eelnõu toetama, äärmisel juhul peaksid nad olema neutraalsed. Aga eks te ise teate, teie valik. (Sumin saalis.) Teie valik. Sellepärast ma tõesti kutsun üles praegu seda seadust mitte vastu võtma ja hoidma Eesti Vabariigi kodakondsuse seadus ja selle aluspõhimõtted nende juurte juures, mis kord vastu võetuna siin saalis said heaks kiidetud. Ehk kui sa soovid saada

Eesti Vabariigi kodakondsust ja sa ei ole sünnijärgne Eesti Vabariigi kodanik, siis tuleb sul tunda Eesti Vabariigi põhiseadust ja teha ära eesti keele eksam. Need on need kaks väga lihtsat põhimõtet, mille tõttu Reformierakonna fraktsioon seda eelnõu ei saa täna toetada. Aitäh!

10:11 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Aitäh! Jevgeni Ossinovski Sotsiaaldemokraatliku Erakonna fraktsiooni nimel. Palun!

10:11 Jevgeni Ossinovski

Austatud istungi juhataja! Hea Hanno, aitäh sulle muretsemise eest sotsiaaldemokraatide pärast! Sotsiaaldemokraadid toetavad loomulikult selle seaduse vastuvõtmist, sest me usume tööpoolest, et Eesti lapsed võiksid omada Eesti kodakondsust. Sellest tulenevalt me tegelikult juba eelmises Riigikogu koosseisus pakkusime välja eelnõu – mis eelmises valitsuses küll jäi realiseerimata erakonna Isamaa vastuseisu tõttu –, mille järgi need lapsed, kes on Eestis sündinud ja kelle vanematel on pikaajaline side Eesti Vabariigiga, võiksid kasvada Eesti kodanikena. See on oluline, sest ka uuringud näitavad, et nendel lastel, kes kasvavad kodanikena, kellel on sünnist saati või kohe pärast sündi saadud selle riigi kodakondsus, on kodanikudentiteet tugevam, nad tunnevad suuremat sisemist sidet selle riigi ja ühiskonnaga, kus nad üles kasvavad. Koos sellega loomulikult tulevad ka need asjad, millest härra Pevkur rääkis, nagu keeleoskus ja põhiseaduse tundmine. Imikutelt selle eeldamine on pehmelt öeldes veider, ehkki, nagu näha, mitte võimatu.

Veel kord: me toetame seda eelnõu, mille abil 130 last saab Eesti kodanikuks. Meie ettepaneku kohaselt oleks see õigus kõigil [nendel] Eesti lastel, keda on umbes 8000. Kui selle valitsuse ajal tuli esialgselt ettepanekust tükk-tükk maad väiksem ettepanek, 1500 last – poliitilise kompromissi tulemusena arusaadav –, siis mõtlesin, et no hea seegi, 1500 last saab Eesti kodakondsuse. Siis selgus, et see number jagati kavalalt veel kümnega. Oli 1500, jäi 130. Alguses toimus see esialgsel vaatlusel vist sellise tehnilise detaili kaudu, et tuleb enne teise riigi kodakondsusest loobuda. See tundub ju mõistlik, ei ole mingit küsimust. Aga kui olukorda vaadata, siis on selge, et tegelikult 90%-lt nendest lastest, kellele justkui kodakondsus antakse, võetakse praktiliselt ära võimalus seda õigust realiseerida. Kuigi sellele sai tähelepanu juhitud varasematel lugemistel nii komisjonis kui ka suures saalis ja ehkki alguses tundus, et püütakse seda probleemi lahendada, siis sotsiaaldemokraatide muudatusettepanek, mis selle küsimuse oleks lahendanud ja tööpoolest andnud kõigile 1500 lapsele võimaluse kodakondsusõigust realiseerida, jäi tähelepanuta.

See tähendab seda – mis minu hinnangul on kehv praktika –, et me loome väga paljudele inimestele teatud võltsõiguse. See pole selles mõttes naljaasi. Teie valdavalt puutute nende inimestega vähe kokku. Inimesed kirjutavad, räägivad, küsivad, millal saab oma lapsele kodakondsust taotleda. Sa siis küsid, et mis riigi kodanik ta on. Vene kodanik. Aga siis kahjuks on nii, et see seadus võetakse vastu, tehakse kindlasti pressiteade, kuidas tal on õigus kodakondsust saada, aga praktiliselt ta kodakondsust ei saa, nii kaua kuni laps saab täisealiseks ja siis on tal võimalik Vene kodakondsusest loobuda. Minu hinnangul ei ole see väärikas nende 1300 inimese suhtes, aga olles omalt poolt teinud, ma usun, kõik, mis võimalik on olnud, selleks et kutsuda selles küsimuses üles konstruktiivse lahenduse leidmisele, ja kuna Riigikogu enamus on lükanud need ettepanekud tagasi, siis nende 1300 lapse vanemate jooksutamise, nende üle irvitamise jääb minu hinnangul tegijate südametunnistusele.

Aga 130 last saavad selle seadusega võimaluse saada Eesti kodanikuks ilma eksamiteta, mis on kindlasti positiivne. Sellest tulenevalt sotsiaaldemokraadid seda eelnõu ka toetavad.

Üks õiendus. Sotsiaaldemokraadid ei hääletanud teisel lugemisel selle eelnõu vastu, sest teisel lugemisel ei saa eelnõu vastu hääletada. Me tegime ettepaneku teine lugemine katkestada, selleks et oleks võimalik uuesti esitada muudatusettepanekuid, selleks et see jabur piirang, mis inimeste üle irvitab, ära kaotada. Seaduse vastuvõtmist loomulikult toetame, toetasime siis ja toetame ka nüüd. Kindlasti pärast seda, kui see seadus jõustub, jätkame parlamentaarset arutelu selle üle, et see paha ja rumal detail ära parandada ning anda tegelikult nendele 1500 lapsele õigus Eesti kodanikuks saada. Aitäh!

10:16 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Aitäh! Rohkem läbirääkimiste soove fraktsioonidel ei ole, me saame minna lõpphääletuse juurde.

Austatud Riigikogu, panen hääletusele Vabariigi Valitsuse algatatud kodakondsuse seaduse muutmise seaduse eelnõu 58. Palun võtta seisukoht ja hääletada!

2. 10:19 Äriseadustiku muutmise seaduse (osa võõrandamine) eelnõu (117 SE) esimene lugemine

10:19 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Läheme edasi. Täna teine päevakorrapunkt on Vabariigi Valitsuse algatatud äriseadustiku muutmise seaduse eelnõu 117 esimene lugemine. Ma palun ettekandjaks justiitsminister Raivo Aegi.

10:19 Justiitsminister Raivo Aeg

Tere hommikust, head kolleegid! Austatud istungi juhataja! Teile on esitatud Justiitsministeeriumis ettevalmistatud äriseadustiku muutmise seaduse eelnõu, mille eesmärk on lihtsustada äriseadustikus sätestatud osaühingu osa võõrandamise regulatsiooni. Eelnõu eesmärk on kaotada osaühingu osade võõrandamisel kehtivad ebavajalikud piirangud ja vorminõuded ning võimaldada kiiremat ja pandlikumat osade õiguskäivet.

Kehtivas õiguses on osade võõrandamise ja pantimise tehingu puhul ette nähtud notariaalne vorminõue, mis muudab tehingu aeganõudvaks ja nõuab tehinguosaliste isiklikku kohalviibimist Eesti notari juures. Eelkõige muudab see keeruliseks välismaise taustaga investorite kaasamise ettevõtlusse. Kehtiv regulatsioon ei soodusta kohalike ettevõtete kasvu ja investorite kaasamist, seega väheneb Eesti ärikeskkonna konkurentsivõime ning langeb rahvusvaheline maine. Praktikas tähendab see, et paljud Eestis alguse saanud ettevõtted on juba kolinud ära riikidesse, kus nõuded sellistele tehingutele on vähem ranged.

Peamised muudatused, mis eelnõuga tehakse. Esiteks kaotatakse osa võõrandamise ja pantimise kohustustehingu vorminõue. See tähendab, et kõigi osaühingute osade võõrandamise ja pantimise kohustustehingu notariaalse tõestamise vorminõue kaotatakse ja kohustustehing hakkab olema vormivaba. Kohustustehing on nii osa müügi- kui ka kinkelepung, aga ka kõik muud kokkulepped, millega kohustatakse osa võõrandama või omandama. Näiteks, optsioonilepingud osade võõrandamiseks töötajatele. Ka ühinguõiguse revisjoni töörühm on leidnud, et kohustustehingule kehtiv notariaalne vorminõue, mis on tehingu vorminõuetest kõige rangem, ei ole põhjendatud ja takistab osade käivet. Kuna kohustustehingu tulemusel ei kaasne muudatusi osanike nimekirjas ja selle kehtivus ei mõjuta käsutustehingu kehtivust, ei väheneks selle tõttu õiguskindlus, kuid lihtsustuks oluliselt osade tsiviilkäive.

Teiseks antakse üle 25 000 euro suuruse osakapitaliga osaühingutele võimalus kehtestada põhikirjaga kas osa võõrandamise või pantimise käsutustehingu vormivabadus. Käsutustehingu vormivabadus tuleb kehtestada osaühingu põhikirjas ja selle põhikirja muudatuse poolt peavad olema kõik olemasolevad osanikud, 100% osanikest. Üle 25 000 euro suuruse osakapitali nõue tähendab, et käsutustehingu vormivabadust ei saa valida osaühingu sissemakseta asutamisel. Minimaalsest suurema osakapitali nõue peaks tagama ka selle, et suuremal osaühingul on parem võimalus osanike nimekirja pidamiseks. Muudatus annab osanikele väga suure paindlikkuse osade käibe lihtsamaks ja kiiremaks korraldamiseks, millega võib küll kaasneda mõningane õiguskindluse vähenemine. Kuid lähtudes naaberriikide kogemusest, näiteks Soome, Läti, Leedu, Rootsi, kes ei ole osa võõrandamise tehingule kehtestanud vorminõuet, saab öelda, et sellega ei ole kaasnenud olulisi probleeme.

Kolmandaks kehtestatakse osa miinimumväärtuseks senise 1 euro asemel 1 sent, mis tagab suurema paindlikkuse osade suuruse määramisel. Eelkõige on muudatus vajalik osaühingutele, kes soovivad töötajatele jagada osalusoptsioone, samuti neile, kes soovivad kaasata kapitali vahetusvõlakirjade või konverteeritavate laenude vormis. Väiksem nimiväärtus võimaldab väljastada täpse osa, näiteks vastavalt töötatud aastate arvule, ning seda ei pea ümardama täisarvuni.

Osanike nimekirja peab nii kehtiva õiguse kohaselt kui ka eelnõuga kaasnevate muudatuste korral osaühingu juhatus. Eelnõuga täpsustatakse osanike nimekirjaga seotud kohustusi. Osanikele kehtestatakse kohustus teavitada juhatus osaniku vahetumisest või võõrandamise toimumisest. Osaühingu juhatusele kehtestatakse kohustus teavitada viivitamata äriregistrit osanike nimekirjas toimunud muudatustest, kui tehingud ei toimu notari või väärtpaberiregistrite kaudu. Teavitamise kohustuse sätestamine on oluline just neile osaühingutele, kes kehtestavad põhikirjaga vormivaba

käsitustehingu, sest nende tehingute kohta äriregister mujalt teavet ei saa. Lisaks nähakse ette äriregistrisse märke kandmine selle kohta, et põhikirjaga on käsitustehingu vorminõudest loobunud, mis on oluline info osa omandajale enne tehingu tegemist. Eelnõus pakutud muudatused lihtsustavad märkimisväärselt osaühingu osa võõrandamise regulatsiooni. Nende rakendamiseks vajalikud äriregistri infosüsteemi muudatused on sellises mahus teostatavad seaduse jõustumiseks 1. juulil 2020. aastal. Täna tähelepanu eest!

10:25 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Aitäh, lugupeetud minister! Teile on ka küsimusi. Toomas Kivimägi, palun!

10:25 Toomas Kivimägi

Aitäh, härra juhataja! Väga lugupeetud minister! Põhimõtteliselt on see samm õiges suunas, aga selle eelnõu vastu on olnud notarid, ennekõike põhjusel, et nad on toonud välja, et see mõnevõrra ikkagi vähendab õiguskindlust. Minu küsimus on selles, et notarid on pakkunud alternatiivina välja juba 1. veebruarist jõustuva kaugtõestuse ja n-ö e-notar 3. Kuivõrd need kaks võiks leevendada seda tegelikult olemasolevat probleemi osade võõrandamisel? Kas see ei ole piisav ja me peaksime tegema selle sammu, mida eelnõuga välja pakutakse?

10:26 Justiitsminister Raivo Aeg

Aitäh küsimuse eest! Selle õiguskindluse üle me oleme debateerinud, aga nagu ma siin välja tõin, meie lähinaabritel Skandinaavias, samamoodi Lätis ja Leedus ehk meie lõunanaabritel ei ole nii rangelt need asjad reguleeritud, ei ole kohustuslikke vorminõudeid ega ole täheldatud, et seal oleks osaühingute osade võõrandamisel õiguskindlusest tulenevalt kas ebaseaduslikud ülevõtmised või muud tehingud olulist mõju avaldanud. See on õiguskindluse poole kohta.

Mis puudutab Notarite Koda, siis ma ka viitasin sellele – see oli see teine punkt –, et käsitustehingu vormivabadus on võimalik sellisel juhul, kui osaühingu algkapital või osakapital on vähemalt 25 000 eurot. Teine tingimus on selgelt see, et kõik osanikud peavad olema nõus, et selline vormivabadus kehtestatakse. Kolmas tingimus on, et see peab olema põhikirjas ka selgelt fikseeritud. Nii et seal osanikud ise võtavad teatud kohustuse ja vastutuse seda osanike nimekirja korrektselt pidada ja muudatustest osanike nimekirjas ka korrektselt äriregistrit teavitada.

Kui me räägime sellest 25 000 euro suuruse osakapitali nõudest, siis kui Eestis on registreeritud hinnanguliselt 800 000 osaühingut – see on kõige levinum ettevõtluvorm Eesti Vabariigis –, siis see 25 000 euro suuruse osakapitali nõue viib käsitustehingu vormivabaduse võimaluse umbes 10%-ni. Nii et see oluliselt vähendab seda ringi, kes saaksid selliselt oma tehinguid teha.

Veel on oluline ära märkida, et täna on ju ka vormivabalt võimalik, ilma notariaalse tõendamise või notariaalse kontrollita neid osade võõrandamise ja omandamise tehinguid teha ka väärtpaberite registris. See ju samamoodi toimub osanike enda vastutusel ja arusaamise järgi.

Nii et meie arvates kõiki neid aspekte kogumis võttes ei tohiks õiguskindlus kannatada, kuigi mööname, et teatud hüpoteetiline risk siin on. Aga kindla peale, võrreldes selle ajaga, kui need ranged vorminõuded kehtestati, on nii ärikultuur kui ka üldine õiguskultuur Eestis Vabariigis ikkagi oluliselt paranenud. Meie usume, et siin ei teki tõsist tagasilööki n-ö seaduskuulekusele ja osaühingute õiguskindlusele.

10:29 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Helmen Kütt, palun!

10:29 Helmen Kütt

Aitäh, austatud eesistuja! Lugupeetud justiitsminister, aidake mind, aidake mul aru saada! Praegu me menetleme Vabariigi Valitsuse algatatud äriseadustiku muutmise seaduse (osa võõrandamine) eelnõu ehk seaduseelnõu 117. Järgmise punktina hakkame me menetlema õiguskomisjoni algatatud äriseadustiku, tõestamisseaduse ja notari tasu seaduse muutmise seaduse eelnõu 101. Kas need eelnõud on omavahel seoses, on nad vastuolus? Kuidas peaksin mina käituma inimesena, kellel ei ole

juristiharidust? Ma kuulan ära selgitused. Kas oleks mõeldav, et need eelnõud muutuvad üheks, või nad jäävadki [eraldi], kas nad on omavahel vastuolus või kooskõlas? Millise seisukoha on Vabariigi Valitsus võtnud järgmise eelnõu kohta?

10:30 Justiitsminister Raivo Aeg

Aitäh küsimuse eest! Alustan lõpust. Vabariigi Valitsus ei pidanud vajalikuks võtta seisukohta Riigikogu algatatud eelnõu kohta, kuna on Riigikogu suveräänne õigus algatada eelnõusid ja neid menetleda. Mida öelda kooskõlas oleku või lahknevuse kohta? Teatud osas on need kaks eelnõu omavahel täiesti kooskõlas. Aga tuleb öelda seda, et õiguskomisjoni algatatud eelnõu, nagu ka number näitab, algatati varem ja ta on oluliselt ambitsioonikam. Selles mõttes, et mitte ambitsioonikam, aga selle eelnõu ulatus on oluliselt laiem. Seda situatsiooni analüüsid järeldusele, et kõiki neid eelnõu ambitsioone või eelnõus eeldatud tegevusi ei ole võimalik selle tähtaja jooksul ellu viia nii, nagu õiguskomisjoni algatatud eelnõu ette nägi. On vaja korrastada erinevaid registreid, infotehnoloogilisi arendusi on vaja teha. See on üks pool.

Teine pool on see, ma tuletan meelde, et ühinguõiguse korrastamiseks viidi läbi ka ühinguõiguse revisjon, mis toimus aastaid-aastaid ja mille tulemust pikisilmi oodati. Selleks, et me ei tõmbaks välja nagu mingisugust fragmenti selle ühinguõiguse revisjoni käigus väljatöötatud ettepanekutest, otsustaski Vabariigi Valitsus anda Justiitsministeeriumile ülesande töötada välja sellises mahus eelnõu, mis ei kahjustaks revisjoni tulemust ja samas oleks tähtjaks täidetav, sellise ambitsiooniga, mis ajaks see eelnõu peaks vastu võetama.

Mis puudutab kahe eelnõu edasist saatust, kas nende ühendamist või osalist ühendamist, siis ma jään vastuse võlgu. See on vaja ära otsustada Riigikogu õiguskomisjonil.

10:32 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Hanno Pevkur, palun!

10:32 Hanno Pevkur

Aitäh! Hea justiitsminister! Valitsusel peab olema seisukoht. Valitsusel ei pruugi olla oma seisukohta Riigikogu kodu- ja töökorra küsimustes, aga kõigis asjades, mis puudutavad riigielu korraldust, isegi kui eelnõu tuleb parlamendist, peab valitsus võtma seisukoha. Mul on kurb kuulda, et te seda selle eelnõu suhtes ei teinud. Minu jaoks on ka arusaamatu, et me lahendame siin ühte küsimust kahest eri otsast, sabast ja peast. Aga mu küsimus läheb pigem võib-olla sinna suunda, mis siis on valitsuse tänane positsioon seoses osanike registri pidamisega. Kui ma neid kahte eelnõu püüan kõrvutada, siis ma saan aru, et üks peamisi muudatusi ongi see, kas osanike nimekiri on riigi poolt peetav või osanike enda poolt peetav. See on põhimõtteline vahe. Aga küsimus on see, mis need mured selle osanike registri õiguskindlaks muutmisel on. Ka täna peab ju osanike nimekiri olema äriregistril olemas, sest vastasel korral ei oleks võimalik näiteks juhatuse muudatusi teha.

10:33 Justiitsminister Raivo Aeg

Aitäh! Äriregistril on tõepoolest osanike nimekiri olemas, aga tal ei ole sellist õiguslikku staatust selles mõttes, et ta ei ole õiguskindel, ta on informatiivne. Kui need tehingud notari juures tehakse, siis notar edastab informatsiooni äriregistrisse ja sinna tehakse lihtsalt informatiivne kanne.

Mis mureks on? Mure on lihtsalt see, et meil neid osaühinguid, nagu ma ütlesin, on arvuliselt väga palju, registreeritud ca 800 000 (ma ei oska täpset numbrit öelda, võib olla kümme või sada siia-sinna), aga selge on see, et osa nendest on väga aktiivses tegevuses, suure käibega, suure kapitaliga, osa puhul on n-ö ettevõtlus väga väike. Ka tahe ja võime neid nimekirju ise pidada ja äriregistrile andmeid esitada on kindlasti erinev. Seal ongi seaduseelnõu näinud ette selge vahe, et vähemalt sellel osaühingul peab olema võime omada suuremat osakapitali, 25 000 eurot, mis võiks eelduslikult tähendada seda, et tegemist on aktiivse, elujõulise osaühinguga, kes on ise huvitatud korrektsest osanike nimekirja olemasolust ja selle esitamisest äriregistrile, mis tegelikult annab ju (kui me räägime osade omandamisest, võõrandamisest) potentsiaalsetele investoritele õiguskindluse sellesse tehingusse astumiseks.

10:35 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Tarmo Kruusimäe, palun!

10:35 Tarmo Kruusimäe

Täna, hea aseesimees! Hea ettekandja! Kas ma saan õigesti aru, et praegu on üheks vajalikuks kriteeriumiks 25 000 euro suurune osakapital? Kui nii, siis kui kaua see peab selle osaühingu arvel olema?

10:35 Justiitsminister Raivo Aeg

Aitäh küsimuse eest! Ei, seda tähtaega, kui kaua see 25 000 eurot peab osakapitalina olema, ei ole seaduses kehtestatud. Eeldus on see, et kui toimub põhikirja muudatus 100% osanike nõusolekul, siis sellel hetkel on ta seal olemas.

10:36 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Toomas Kivimägi, palun!

10:36 Toomas Kivimägi

Aitäh, härra juhataja! Väga lugupeetud minister! Stenogrammi huvides: sa oled kahel korral nimetanud osaühingute arvuks 800 000, minu teada on see tegelikult 200 000. See oli vist väike sõnavääratus. Aga minu küsimus on tegelikult see, et kui kaob ära notariaalse tõestamise vorminõue, siis millised vorminõuded üldse jäävad. Või võib osade võõrandamine toimuda ka n-ö suulisel kokkuleppel?

10:36 Justiitsminister Raivo Aeg

Aitäh küsimuse eest! Jah, ma täna täpsustuse eest, korrektiivi tegemise eest! Eks igale tehingule eelneb mingi suuline kokkulepe, aga osaühingute võõrandamine tuleb ikkagi registreerida peale selle tehingu toimumist sellesamas nimekirjas. Kui ta on vormivaba, siis osaühingu juhatus peab ise seda nimekirja pidama ja need muudatused äriregistrile esitama. Nii et kui oleks päris nii, et ühtegi jälge sellest maha ei jää, kahe isiku vahel lihtsalt toimub suuline tehing ja raha liigub käest kätte või pangavarvelt pangavarvele, siis see ei annaks osaühingu osanikele ja juhatusele õiguskindlust, et tõepoolest neil on objektiivne pilt. Samamoodi, kui sellisel moel need ... Ma ei teagi, mis tehinguks neid siis nimetada, kas sellisteks vabadeks usaldustehinguteks. Kindlasti ei anna see ka potentsiaalsetele investoritele õiguskindlust, et nende osakutega sihipäraselt käitutakse.

10:37 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Helmen Kütt, palun!

10:37 Helmen Kütt

Suur aitäh! Kõigepealt suur tänu väga põhjaliku selgituse eest! Kas ma sain õigesti aru, et järgmine eelnõu, mis tegelikult on ka äriseadustiku [muutmise eelnõu], aga mille algataja on õiguskomisjon, see ambitsioonikam eelnõu ei ole reaalselt tähtjaks teostatav ja tema selline suur ambitsioon on maandatud teie esitatud, valitsuse esitatud eelnõuga? Ma tõenäoliselt ei saa siis õiguskomisjoni eelnõu toetada, kui ta on nii ambitsioonikas, aga ebareaalsete tähtaegadega.

10:38 Justiitsminister Raivo Aeg

Aitäh! See tõepoolest oli üks põhjusi, just see, mis puudutab nende erinevate registrikannete arenduste teostamist selleks eesmärgiks seatud tähtjaks. Aga teine põhjus, nagu ma ka ütlesin, oli see, et mitme aasta jooksul viidi läbi ühinguõiguse revisjon. Me ei pidanud ka seda õigeks, et kogu revisjoni paketi liiga suur osa ennaktempos välja võetakse ja seda menetletakse. See võib avaldada olulist mõju kogu selle revisjonipaketi baasil tehtava eelnõu valmimisele. See võib lihtsalt olla mitte väga soodne revisjoni lõplikule realiseerimisele. Me siin tõime just välja n-ö miinimumi, aga see on maksimaalselt see, mida täna oleks võimalik teostada ja mis täidaks seda eesmärki. Tegelikult pöördus nii Riigikogu õiguskomisjoni kui ka ministeeriumide poole meie n-ö *start-up*-kogukond ehk iduettevõtted. See pöördumine toimus 3. septembril 2019, aga see, mis nende n-ö ambitsioon või eesmärk oli, saab meie hinnangul päris suures osas rahuldatus, just see osa võõrandamise tehingute lihtsustamine välisinvestorite kaasamiseks. Me peamegi väga selgelt aru saama, et selle eelnõu kõige suurem eesmärk

on just see, et välisinvestorite kaasamine Eesti *start-up*-ettevõtlusse oleks võimalikult lihtsalt teostatav, et me ei seaks endale täiendavaid takistusi, olles konkurentsisis meie lähinaabritega, Soome, Rootsi ja lõunanaabrite Läti ja Leeduga. *Start-up*-ettevõtete hinnangul ongi juba nii, et mitmed ettevõtted on otsustanud, et ettevõtte, mis omal ajal Eestis loodi, on tehingute lihtsuse tagamiseks viidud meie naaberriiki, kus vormivabaduse nõuded ei kehti ning oluliselt ladusamalt ja kiiremini on võimalik neid tehinguid teha. Tuleb tagada Eesti konkurentsivõime sellel *start-up*-ettevõtluse turul.

10:41 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Kalle Grünthal, palun!

10:41 Kalle Grünthal

Aitäh, lugupeetud istungi juhataja! Austatud minister! Te olete selles eelnõus toonud välja ka ebasoovitavate mõjude riski, mis seondub osa võõrandamise vorminõuetest loobumisega, kuid ma ei näe selles riskide nimekirjas võimalikku uut majanduskuritegude riski. Ehk see, et teatud isikud, kes on osaühingu omanikud, võõrandavad selle osa vabalt n-ö tankistile, samas teevad ise osaühingu nime all tehinguid igal pool ja kui tekib n-ö vastutusemoment, siis lükatakse tankist ette, osaühingu tegelik omanik viitab sellele, et äriregistri andmed on vaid pelgalt informatiivsed ja tankist jättis vormistamata.

10:42 Justiitsminister Raivo Aeg

Aitäh! Me mööname, et õiguskindlus teatud osas võib kannatada saada, vähemalt hüpoteetiliselt. Nagu ma ka siin välja tõin, tõepoolest, üheksakümnendate alguses ja keskpaigas sellised ühingute ülevõtmised ja selline kuritegevus olid täiesti olemas ja see tekitas probleeme. Siis seadusi muudeti, viidi need vorminõuded sisse, notariaalse tõestamise kohustusega olukord paranes. Aga sellest ajast on palju vett merre voolanud ja kindla peale meie ärikultuur, ettevõtluskultuur ja üldine seaduskuulekus on selle aja jooksul ka statistiliste näitajate põhjal väga oluliselt paranenud. Seda tuleb arvestada. Teiseks on seesama võrdlusmoment meie lähinaabritega ja teiste riikidega, kus selline vormivabadus on. Seal ei ole täheldatud, et oluliselt oleks tänu sellele tekkinud probleeme majanduskuritegude või üldse kuritegevuse kasvu või kuritegevuse toetamisega. Nii et tuleb ka teatud mõttes kaasas käia ikka aja nõuetega, sest, ütleme, sellel ajal, kui need vorminõuded ja see notariaalse tõestamise kohustus kehtestati, polnud *start-up*-ettevõtlusest või *start-up*'indusest keegi kuulnudki. Nüüd on toimunud ju täiesti dimensiooni muutus, uuel platvormil toimiv või uue meetodiga ettevõtlusvorm on meie ettevõtlusesse tulnud. Sellega peab samamoodi arvestama ja ühte sammu käima, et me ei jääks üldises turukonkurentsisis teistest riikidest maha.

10:44 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Kalle Grünthal, palun!

10:44 Kalle Grünthal

Aitäh! Ma pean esitama täpsustava küsimuse. Seoses sellega, et olen 24 aastat oma eelneva ameti tõttu kokku puutunud ka kuritegeliku mõttemaailmaga, ei tahaks ma nüüd küll olla väga optimistlik selles suhtes, et aeg on edasi läinud. Iga ajaga kaasnevad uued pahategude tekitajad. See eelnõu võib viia isegi sellisele tasemele, et kui meil Eestis ongi see kõik korrektne, siis n-ö visiitkülalised teistest Euroopa Liidu riikidest hakkavad seda võimalust kasutama. Oleks selline palve, et te analüüsiksite ka sellisel tasandil seda ebasoovitavat riski, mõju või hinnangut, et saada selgust ka selles, kui tõsiselt võetavad ja kui paikapidavad on praegu teie seisukohad selle ajalise korrektsuse muutumise mõttes.

10:45 Justiitsminister Raivo Aeg

Aitäh küsimuse eest! Veel kord: selle eelnõu koostamisel see mööndus oli, et teatud risk võib hüpoteetiliselt kasvada. Milliseks ta kasvab, milliseks ta muutub, eks seda peab ikkagi tulevikus ettevõtluspraktika näitama. Aga kindla peale, me ei saa eitada seda, et ka sellel ajal, kui oli olemas see n-ö vorminõue ja notariaalse tõestamise kohustus nii kohustustehingu kui ka käsutustehingu puhul, pandi toime majanduskuritegusid ja võeti üle osaühinguid, kasutati tankiste ja muid ebaseaduslikke võtteid. Nii et tagada saajaprotsendiline õiguskindlus ühel või teisel viisil ei ole võimalik ka kõige rangemate nõuete sisseviimise korral. Ikka leitakse see auk või pilu, kust on võimalik läbi pügeda ja

õigusrikkumine toime panna. Pigem tuleb vaadata selle poole, et ka meie õiguskaitseorganitel, kes peavad neid õigusrikkumisi avastama-menetlema, oleks see võimekus olemas nii ressursi kui ka kogemuste ja teadmiste poolest. Eks see ole selline kompleksne teema, see vajab kompleksset lähenemist.

10:47 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Aitäh, lugupeetud minister! Teile rohkem küsimusi ei ole. Ma palun kaasettekandjaks õiguskomisjoni liikme Andrei Korobeiniku.

10:47 Andrei Korobeinik

Õiguskomisjoni istungil 20. jaanuaril oli päevakorras kaks sarnast eelnõu: 117, mille oli algatanud Vabariigi Valitsus, ja 101, mille oli algatanud õiguskomisjon. Mõlemad eelnõud adresseerivad sama probleemi. Justiitsminister on andnud väga hea ülevaate Vabariigi Valitsuse algatatud eelnõust. Arutelu komisjonis oli väga põhjalik, ma puudutan siin paari aspekti.

Esiteks, peamine arutelu keskendus nende kahe eelnõu erinevustele. On kaks peamist erinevust. Vabariigi Valitsuse eelnõus 117 on minimaalseks osaühingu osakapitali suuruseks, mille puhul võib teostada osa võõrandamise tehinguid ilma notari kinnitusega, 25 000 eurot. Teises eelnõus seda piirangut ei ole. Erinevad on ka tähtajad, millal peab riigil olema valmidus nende muudatuste sisseviimiseks. Lisaks räägiti sellest, mis on õiguslikud riskid. Ka siin arutelus mainiti tankistide probleemi, komisjonis Kert Kingo puudutas seda teemat. Justiitsminister vastas, et tema arvates on viimase 20 aastaga olukord palju muutunud ja ta ei usu, et antud muudatuse tõttu muutub ärimaastik Metsikuks Lääneks.

Lõpus tehti otsused (konsensuslikult): otsustati teha ettepanek saata eelnõu 117 päevakorda 28. jaanuariks, teha ettepanek eelnõu esimene lugemine lõpetada ja teha ettepanek määrata muudatusettepanekute esitamise tähtajaks 11. veebruar 2020 kell 16. Ettekandjaks otsustati määrata mind. Aitäh!

10:50 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Aitäh! Teile on ka küsimusi. Siim Kiisler, palun!

10:50 Siim Kiisler

Aitäh! Hea ettekandja! Milline on õiguskomisjoni seisukoht kahe eelnõu edasise menetlemise kohta? Kas te olete selles sisuliselt kokku leppinud, et nad ühendada? On sellest praegu kindel arusaam?

10:51 Andrei Korobeinik

Midagi saab teha nende eelnõudega siis, kui mõlema esimene lugemine on lõpetatud. Üldine arusaam komisjonis oli see, et edasi võiks minna ühe eelnõuga, kas nad ühendada või võtta aluseks üks nendest ja teist mitte edasi menetleda. Aga enne esimese lugemise lõpetamist selliseid otsuseid teha ei saa, sellepärast on mõlemad eelnõud saadetud esimesele lugemisele.

10:51 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Aitäh, austatud ettekandja! Teile rohkem küsimusi ei ole. Me saame minna läbirääkimiste juurde. Toomas Kivimägi, palun, Reformierakonna fraktsiooni nimel!

10:52 Toomas Kivimägi

Väga lugupeetud istungi juhataja! Head kolleegid! Hea minister! Kohe alguseks: Reformierakonna fraktsioon toetab käesolevat eelnõu. Peamine argument on ikkagi see, et kõik maailma riigid võistlevad omavahel kapitali pärast. Ei ole ju raske arvata, et kui meie teeme kapitali kaasamise, eriti väliskapitali kaasamise keeruliseks, siis ei piisa ka sellest, et võib-olla ettevõtte asutamine läheb väga lihtsalt. Kui väliskapitali kaasamine on väga keeruline protseduur, mis eeldab lausa füüsilist kohaletulekut Eestisse, siis ilmselgelt ei ole me konkurentsivõimelised paljude riikidega võrreldes, kus selliseid vorminõudeid kehtestatud ei ole.

Samas, ma ei alahindaks notariaalse vorminõude kehtestamist 20 aastat tagasi. Tõepoolest, ärikultuur ja ärikeskkond oli kardinaalselt erinev sellest, mis ta on täna. Ma arvan, et see oli omal ajal igati õige ja

põhjendatud otsus, aga tänaseks on tõesti situatsioon väga palju muutunud. Nagu minister ka mainis, isegi see notariaalse vorminõude kehtestamine ei välistanud absoluutselt kuritarvitusi. Otse loomulikult ka meie mõõname, et mõnevõrra selle eelnõu heakskiitmisega õiguskindlus kannatab. Aga tegelikult on kaalukausi teisel poolel ikkagi väga suur raha, nii investeringute ja kapitali kui tegelikult hiljem ka Eesti riigi maksutulude kujul. Hinnanguliselt minu mäletamist mööda eelmisel aastal ennekõike meie iduettevõtjad, kes selle probleemi on tõstatanud, kaasasid väliskapitali suurusjärgus 300 miljonit eurot. Ilmselt on kõigile arusaadav, et see on ajas kindlasti kasvav summa. Kui meie jätame ikkagi väga keeruka regulatsiooni osade võõrandamise jaoks (selle kaudu ennekõike väliskapitali kaasamine iduettevõtjatel toimub), siis ilmselt on väga arvestatav risk, et need iduettevõtted, osaühingud, kolivad mõnda teise riiki.

Meie jaoks on hästi oluline ka taustsüsteem. Sellesama eelnõu seletuskirjas on välja toodud asjaolu, et nii Lätis ja Leedus kui ka Soomes ja Rootsis sellist notariaalset vorminõuet osade võõrandamise suhtes kehtestatud ei ole. Ehk vähemalt see osa kapitali kaasamisest on juba praegu oluliselt lihtsam kui Eestis. Sellest tulenevalt ma arvan, et sellise vorminõude kaotamine on igati põhjendatud.

Seda enam, et tegelikult ma ei taha kindlasti alahinnata õiguskomisjoni initsiatiivi sellele probleemile lahenduse leidmisel. Ka eelnõu number – 101 – näitab, et õiguskomisjon oli väga aktiivne sellele probleemile lahenduse otsimisel, aga me tõepoolest tänasel päeval tunnustame valitsust ja toetame valitsuse esitatud eelnõu. Seda ennekõike minu poolt võib-olla ühel põhjusel. Kui õiguskomisjoni algatatud eelnõu tõepoolest andis võimaluse notariaalse tõestamise vorminõue kaotada kõikidel osaühingutel, mida on suurusjärgus 200 000, siis Vabariigi Valitsuse esitatud eelnõu pani piiriks, et nende osaühingute osakapital peab olema üle 25 000 euro, et üldse selline võimalus võiks tekkida. Te saate aru (see on juba teoreetiliselt öeldud), et 200 000-st on suurusjärgus 10% neid ettevõtteid-osaühinguid, kelle osakapital on üle 25 000 euro.

Teine põhjus, miks me toetame valitsuse eelnõu, on natuke küsitav. Minule on arusaamatu, et riik peab äriregistri juures osade registrit, millel ei ole tegelikult õiguslikku tähendust. Tekib küsimus, miks me seda peame. See oli teine nüanss, mis õiguskomisjoni esitatud eelnõus oli seatud eesmärgiks, et äriregistri juures peetaval osade registril võiks olla õiguslik tähendus. Täna, nii üllatav, kui see ka ei ole, sellel tegelikult seda ei ole. Aga ma loodan väga, et kuna ühinguõiguse revisjon on käimas, nagu minister mainis, siis me tuleme kindlasti selle ühinguõiguse juurde tagasi.

Ma palun lisaaega!

10:56 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Palun! Kolm minutit lisaaega.

10:56 Toomas Kivimägi

Me tuleme selle ühinguõiguse juurde hiljem tagasi. Mina paluksin küll justiitsministril tõsiselt kaaluda, kui keerukas see on ja kui palju täiendavat kulu see riigile tähendab, kui äriregistri juures peetaval osade registril tegelikult oleks õiguslik tähendus. Täna sellel seda tegelikkuses ei ole.

Järgmine nüanss, mida ma selle eelnõu puhul tahaksin ära märkida ja mis on minu arvates ka natukene selline, et peaks meid ettevaatlikuks tegema, on see, et täna ju ka notariaalse tõestamise vorminõue ei ole absoluutne. On ka teine tee: neil osaühingutel, kelle osad on registreeritud väärtpaberite registris, ei ole väärtpaberite registri kaudu osade võõrandamisel vaja notariaalset tõestamist. Tundub, et see on väga loomulik. Miks me seda siis ei kasuta? Aga selleks, et seda teha, on vaja kahte asja: on vaja avada väärtpaberikonto ja on vaja avada arvelduskonto. Väärtpaberikonto avamine ei ole suur probleem, aga, üllatus-üllatus, suur probleem on arvelduskonto avamine. Mulle meenuvad arutelud siin saalis, kui me minu mäletamist mööda kiitsime lausa heaks selle, et arvelduskonto avamiseks näiteks ka välisriigi kodanik ei pea ilmingimata Eestisse tulema. Asja mõte ja eesmärk oli see, et leevendada neid nõudeid ja liberaliseerida arvelduskonto avamist Eestis. Ma väidan, olles alles hiljuti kohtunud pangaliidu inimestega, et me oleme muutnud oluliselt keerukamaks arvelduskonto avamise ja seda on palju raskem teha, kui oli võib-olla paar või kolm aastat tagasi. Jah, me teame ka selle põhjust ja tausta, aga mulle tundub väga, et me oleme siin minemas üle mõistlikkuse piiri. Me üritame kõiki riske maandada nullini ja selle tulemusena on arvelduskonto avamine ülikeerukas välismaalasel, aga, üllatus-üllatus, ka Eesti kodanikul, kellel see põhimõtteliselt on nagu põhiseaduslik õigus, aga ka temal on arvelduskonto avamine väga keeruline. Nii et see võiks olla teine tee, kaaluda, kus on see õige riski koht, milliseid tingimusi ja milliseid nõudeid ikkagi seada selleks, kas lubada kontot avada või mitte.

Nii et veel kord: me leiame, et väliskapitali kaasamine on Eesti majanduse väiksust numbriliselt silmas pidades vältimatu. Meie oma kapitali akumulatsioon on liialt väike, meile on vaja väliskapitali, ikkagi ennekõike neil juhtudel, kui me tahame välisturul olla suured tegijad. See eelnõu kindlasti lihtsustab olulisel määral väliskapitali kaasamist Eesti majandusse ja tegelikult suurenevad ka Eesti riigi maksutulud. Nii et Reformierakonna fraktsioon toetab Vabariigi Valitsuse esitatud eelnõu. Aitäh!

10:59 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Aitäh! Siim Kiisler Isamaa fraktsiooni nimel, palun!

10:59 Siim Kiisler

Juhataja! Austatud Riigikogu, kui *start-up*-kogukonna esindajad pöördusid septembris Justiitsministeeriumi poole, et algetada osa võõrandamise regulatsiooni lihtsustamine, siis see ettepanek ei sündinud kindlasti tühjalt kohalt, seda tingis praktiline vajadus. Sellepärast tunnustan ma nii õiguskomisjoni kui ka Justiitsministeeriumi tööd, reageeritud on Eesti mõistes tegelikult suhteliselt kiiresti. Kuigi tundub juba, et mõned kuud on läinud ja me oleme väga uhked oma *start-up*-kogukonna edu üle. (Hõige rõdult: "Palun rääkige nii, et siia ka kuulda on!") Vabandust! Ma oma arust räägin mikrofoni, aga ma panen siis mikrofoni endale lähemale. (Hõige rõdult: "Ma ei kuule, ausõna.") Okei. Ma nii kõvasti võib-olla ei jõua rääkida kui teie. (Hõiked rõdul.)

11:00 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Proua, rahu!

11:00 Siim Kiisler

Aga ma loodan, et on kuulda ka külalistele. Me oleme olnud väga uhked ja oleme jätkuvalt uhked oma *start-up*-kogukonna edu üle. Aga see nõuab ka riigilt, on seni nõudnud ja nõuab ka edaspidi paindlikkust ja kiiret reageerimist vajaduse korral. Me ei tohi kaotada konkurentsivõimet naaberriikidega võrreldes. Süvenemata juriidilistesse detailidesse, nõustun justiitsministri seisukohtadega, nõustun suuresti eelkõneleja, Reformierakonna esindaja seisukohtadega, ei hakka neid üle kordama. Kuigi selle osanikele väga suure paindlikkuse andmisega osade tsiviilkäibe lihtsamaks ja kiiremaks korraldamiseks võib kaasneda õiguskindluse vähenemine, siis ma rõhutan, et valik jääb selle ettepaneku kohaselt osanike enda teha. Neil on võimalik valida ka teine, kindlam tee. Ma arvan, on tähtis, et mõlemad võimalused oleksid Eestis olemas. Ka see suur õiguskindlus on olnud seni meie eelis, majanduslik eelis, me ei peaks seda ära kaotama. Osanikud saavad ise valiku teha nii, nagu neile on praktilisem. Kui nad otsustavad ka selle mõningase riski võtta, siis on tähtis, et see on nende enda valik ja teadlik valik. Väga tähtis, et selgitustöö oleks ka sel juhul piisav, et osanikud saavad aru, mida nad teevad, on nad siis välisinvestorid või kodumaised investorid.

Mis puudutab seda küsimust, mis siin läbi käis majanduskuritegudest rääkides, siis ma rõhutan, et osaühingu tegevuse eest on ikkagi vastutav osaühingu juhatus ja ilmselt teatud juhtudel nõukogu, mitte osanik, kes ei osale aktiivselt otsuste langetamisel. Juhatus registreerimisel siin ju muudatusi ette nähtud ei ole. Nii et ma arvan, et meil on mõistlik edasi minna praegu just nende muudatustega, mis on realistlikud ja teostatavad selleks seatud tähtjaks, 1. juuliks juba käesoleval aastal, et me saaksime need tehtud, et me lahendaksime ära meie *start-up*-kogukonna praktilised probleemid ja nad saaksid kaasata välisinvestoreid just Eesti äriühingute kaudu ja jääksid Eestisse. Nii et ka Isamaa fraktsioon väga toetab seda eelnõu ja loodame, et saame selle kiiresti vastu võetud. Aitäh!

11:03 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Aitäh! Riina Sikkut, palun, Sotsiaaldemokraatliku Erakonna fraktsiooni nimel!

11:03 Riina Sikkut

Hea juhataja! Head kolleegid! Töötamine muutub, samamoodi muutub ettevõtlus. Tehnoloogia võimaldab meil ka Eestis luua tooteid ja pakkuda teenuseid, mis varem ei olnud võimalikud. Aga kahtlemata kaasnevad ka uued riskid, ükskõik, kas me räägime rahapesust, virtuaalvääringutega seonduvast, tankistide kasutamisest, pettustest, kuritahtlikust ülevõtmisest. Kahtlemata, need tehnoloogia pakutavad võimalused loovad võimalusi kõigi jaoks, ka nende jaoks, kelle eesmärk ei pruugi

olla väga heatahtlik. Aga nii nagu muutunud töötamise puhul ei saa me suruda inimesi tagasi töötama üheksast viieni tähtajatu lepinguga ühe tööandja juures aastakümneid, ei saa me ka ettevõtjaid suruda füüsiliselt Eestis tegutsema ja siin kohapeal olema, me ei saa arvata, et ettevõtteid omavad ainult Eesti kodakondsusega isikud, kellel ka praeguste rahapesunõuete järgimise puhul on pangakonto ja väärtpaberikonto avamine lihtne.

Nii et see mure, mis on tekkinud, on ühelt poolt täiesti loogiline. Äriseadustikku luues ei olnud ilmselt eesti keeles terminit "iduettevõtlus" olemas. Me ei saanud ette näha, et sellist muudatust on vaja. Nüüd, kui me seda teame, tuleks leida mõistlik lahendus. Ei ole vaja karta ja hoida sellest vanast vormist kinni nende uute riskide tõttu. Meil on väga turvalised identimisvahendid, e-residentsus, võimalus pidada registreid nii-, naa- ja kolmandat pidi. Me peaksime kasutama meie enda digiriigi ja e-riigi tugevusi, selleks et luua keskkond, kus on võimalik ka füüsiliselt kohale ilmumata, ilma notariaalse tõestamiseta osasid võõrandada ja vastata ettevõtjate kogukonna ootustele.

Mul on iseenesest hea meel selle üle, et nii valitsus kui ka õiguskomisjon võtavad seda ettevõtjate muret väga tõsiselt ja eelnõud on liikunud kiiresti edasi. Samas, kumbki neist eelnõudest ei ole ideaalne.

Ükskõik, kas me räägime Notarite Koja arvamusest, kohtutäituritest, *start-up*-kogukonnast, Siseministeeriumist, Justiitsministeeriumist – igaüks toob välja väga mõistlikke punkte. Nad otsivad tasakaalu, kuidas meil oleks usaldusväärne info tegelike kasusaajate kohta ja omanik oleks tegelikult omanik, kuidas vähendada pettuste riski ja samas oleks võimalik osade võõrandamine nii, et see vastaks ettevõtjate huvidele ka siis, kui omanikud ei ole koolivennad või naabrimehed, kes saavad lihtsasti notari juurde mineku aja kokku leppida.

Nii et kahtlemata on eesmärk ettevõtlust toetada, käia arenguga kaasas, kasutada maksimaalselt ära neid tehnoloogilisi võimalusi, mida meie turvaline e-riik pakub. Aga ma arvan, et nende kahe eelnõuga tuleb teha tööd edasi ja leida kompromiss. Kumbki neist tegelikult ei maanda maksimaalselt riski ega vasta ootustele, mis ettevõtjatel nende muudatuste puhul on. Ma arvan, et meil on võimalik seda teha paremini, turvalisemalt. Ma loodan, et selliste konkureerivate eelnõude esitamise praktika saab tegelikult läbi. Kaasame, arutame läbi ja me suudame paari kuu jooksul leida lahenduse, mis on parem kui kumbki nendest eelnõudest, mida me täna arutame. Aitäh!

11:08 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Aitäh! Fraktsioonidel rohkem läbirääkimiste soovi ei ole. Läbirääkimised on lõppenud. Juhtivkomisjoni ettepanek on eelnõu 117 esimene lugemine lõpetada. Seega on esimene lugemine lõpetatud. Määrán muudatusettepanekute esitamise tähtajaks k.a 11. veebruari kell 16. Seega on see päevakorrapunkt menetletud.

3. 11:08 Äriseadustiku, tõestamisseaduse ja notari tasu seaduse muutmise seaduse eelnõu (101 SE) esimene lugemine

11:08 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Läheme edasi tänase kolmanda päevakorrapunkti juurde: õiguskomisjoni algatatud äriseadustiku, tõestamisseaduse ja notari tasu seaduse muutmise seaduse eelnõu 101 esimene lugemine. Ma palun ettekandjaks õiguskomisjoni liikme Andrei Korobeiniku.

11:08 Andrei Korobeinik

Kuna mina olen siin nii eelnõu algataja kui ka juhtivkomisjoni esindaja, siis ma räägin nii eelnõust kui ka menetluse käigust. Aga üldiselt, kuna eelnõu 101, mille on algatanud õiguskomisjon, lahendab täpselt sama probleemi, mida lahendab eelmine eelnõu, mis oli valitsuse algatatud, siis ma sisusse võib-olla väga ei lähe.

Nende kahe eelnõu vahe on selles, et õiguskomisjoni algatatud eelnõu 101 on võib-olla idufirmadele rohkem meelepärane. Valitsuse eelnõu on konservatiivsem ja valitsuse arvates ei pruugi õiguskomisjoni eelnõus kavandatud muutused olla tähtaegadeks realiseeritavad. See ilmselt tähendab seda, et juhul kui esimene lugemine on mõlemal eelnõul lõpetatud, siis me töötame komisjonis nendega edasi ja sünnib mingisugune vahepealne tulemus, mis loodetavasti ongi parim.

Arutelul oli eelnõu 101 õiguskomisjonis 20. jaanuaril 2020. See arutelu ei olnud pikk, kuna enamikku

teemadest oli arutatud juba eelneva eelnõu raames. Puudutasime seda probleemi, millele viitas härra Kivimägi, et kuna Eesti pangad ei ava väga hea meelega kontosid välismaalastele, siis kahjuks ei saa välisinvestorid kasutada Eesti väärtpaberite registrit, mis vabastaks neid notariaalsest kinnitusest investeerimistehingute puhul. Sellega kahjuks meie komisjon midagi teha ei saa. Lisaks oleme põgusalt arutanud seda, et Notarite Koda valmistab ette *on-line*-autentimise keskkonda, mis jällegi võiks olla üks potentsiaalseid lahendusi selleks, et inimene ei peaks Eestisse tulema, et notari juures tehingut teha. Aga kahjuks on see keskkond mõeldud ainult Eesti inimestele, neile, kellel on kas Eesti pass, Eesti ID-kaart või e-residendi ID-kaart, mida paljudel välisinvestoritel paraku ei ole. Selle tõttu komisjon leidis, et suund probleemi lahendamisel on õige. Loodetavasti jõuame eelnõuga lõpule selle aasta sees. Seda, mis on lõpptulemus, on praegu raske prognoosida. Ilmselt peabki esimese ja teise lugemise vahel kompromissi otsima.

Aga komisjoni otsused olid sellised: saata eelnõu täiskogu päevakorda tänaseks, 28. jaanuariks, teha ettepanek eelnõu esimene lugemine lõpetada, teha ettepanek määrata muudatusettepanekute esitamise tähtjaks 11. veebruar 2020 kell 16 ja määrata ettekandjaks mind. Kõik otsused said konsensuslikult vastu võetud. Aitäh!

11:13 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Aitäh, lugupeetud ettekandja! Teile on ka küsimusi. Helmen Kütt, palun!

11:13 Helmen Kütt

Täna, austatud eesistuja! Lugupeetud ettekandja! Ma olin väga üllatunud, kui kuulsin, et olite oma Facebooki lehel üllatust avaldanud, kui sotsiaaldemokraadid ja Reformierakond andsid ühel päeval sisse väga sarnase eelnõu, mis puudutas 1. juuni, lastekaitsepäeva lipupäevaks tegemist. Miks mina üllatunud olin? Seetõttu, et iga Riigikogu liige võib [eelnõu] algatada. Väga tore oleks olnud, kui teie oleks andnud ka sellise eelnõu sisse, et 1. juuni oleks saanud lipupäevaks. Minu küsimus puudutab seda, et täna me menetleme siin koalitsiooni kahte eelnõu. Kas teie meelest näitab see koalitsiooni tugevust või nõrkust? Te oma Facebooki seinal kirjutasite, et kahe eelnimetatud eelnõu menetlemine, mis puudutasid lipupäeva, näitab opositsiooni nõrkust. Mida täna siis näitab nende kahe eelnõu menetlemine, koalitsiooni tugevust, nõrkust või lihtsalt seda, et on palju toredaid inimesi ja toredaid mõtteid?

11:14 Andrei Korobeinik

Aitäh! Ma väga tänan teid, et olete Facebookis minu fänn, aga kui te ei ole, siis saate laiki vajutada ja tutvuda edaspidiste uudistega palju mugavamalt. Aga mis puudutab antud eelnõude menetluskäiku, siis ajaloo huvides ütlen, et olukord oli selline. Õiguskomisjon algatas eelnõu 101, millele valitsus reageeris oma eelnõuga, mis on tegelikult väga positiivne, sest tõepoolest on meil lootus, et me jõuame tulemusele väga kiiresti.

Ma kahjuks ei ole tutvunud nende kahe [lipupäeva] eelnõuga ja ma olen tegelikult selle poolt, et lapsed võiksid oma pidupäeva saada. Aga need kaks eelnõu, millest ma praegu siin räägin, ei ole päris ühesugused. Vahe on selles, et õiguskomisjoni eelnõus puudus nõue osakapitali suuruse kohta ja lisaks olid määramata tähtjad. See, et mõlemad eelnõud on siin saalis esimesel lugemisel, ongi ainuke võimalus, kuidas me saame nende mõlemaga tööd teha. Kui nad oleksid tõepoolest päris ühesugused, siis võib-olla olekski mõistlik üks neist kõrvale jätta ja minna teisega edasi. Aga nad ei ole ühesugused. Eelnõude ühendamine ongi võimalik ainult peale esimest lugemist, mitte enne, paraku. Sellega, ma eeldan, õiguskomisjon teebki edaspidi tööd ja teisele lugemisele jõuame optimaalse tulemusega.

11:16 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Toomas Kivimägi, palun!

11:16 Toomas Kivimägi

Aitäh, härra juhataja! Lugupeetud ettekandja! Mitmed fraktsioonid esinesid sõnavõttudega eelmise eelnõu toetuseks. Me ei kuulnud Keskerakonna fraktsiooni esindaja sõnavõttu, võib-olla tuleb see küll selle eelnõu järel. Mis on keskfraktsiooni seisukoht? Millist eelnõu teie toetate?

11:16 Andrei Korobeinik

Ma oleks võinud esineda ka ju sõnavõtuga, aga võib-olla oleks siis natuke liiga palju sõnavõtte ühe päeva jaoks. Keskfraktsioon toetab seda suunda ja keskfraktsiooni ettepanek on toetada mõlemat eelnõu. See, mis saab peale esimest lugemist, on minu, sinu ja teiste õiguskomisjoni liikmete otsustuspädevuses.

Kuna ma olen ka algataja ehk komisjoni esindaja, siis ma võin isiklikku arvamust jagada. Ma arvan, et tähtaegade puhul peab kindlasti lähtuma valitsuse seisukohast. Kui nad väidavad, et varem ei jõua, siis ju see nii on. Ma usun, et peamine debatt peab käima tingimuste üle, kas 25 000 eurot osakapitaliks on mõistlik säte. Tegelikult võib osaühing sissemakse teha ja järgmisel päeval teha ka väljamakse peale osa võõrandamise tehingut, mis minu hinnangul ei täida seda eesmärki, mis on valitsusel siia pandud, aga samas natuke suurem osakapital võib olla selline lävend, mis oleks ka piisav, võib-olla mitte päris ilma tingimusteta. Aga see, ma arvan, on edaspidiste arutelude teema ja ma loodan, et me jõuame ka teisele lugemisele üsna kiiresti.

11:18 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Helmen Kütt, palun!

11:18 Helmen Kütt

Suur aitäh! Aitäh vastuse eest! Mul on väga hea meel, et teie toetate 1. juuni, lastekaitsepäeva lipupäevaks tegemist. Ainult ma tahaks teie arvamust küsida ka selle kohta, et kui te oleksite enne kommenteerimist visanud pilgu peale neile kahele esitatud eelnõule, mille esitasid sotsiaaldemokraadid ja Reformierakond, siis te oleks märganud ka seal väikest erinevust. Eesmärk on küll sama, aga seadused, mida muuta, olid ühel ühed ja teisel olid teised juurde lisatud. Nii et ka seal oli erinevus. Ka siin on võimalus peale esimest lugemist need eelnõud kenasti liita ja loota, et erakondadeüleselt tuleb saalist toetus.

11:19 Andrei Korobeinik

Aitäh! Ja küsimus? Ei tule küsimust.

11:19 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Aitäh! Toomas Kivimägi, palun!

11:19 Toomas Kivimägi

Aitäh, härra juhataja! Lugupeetud ettekandja! Sa tõstatasid selle huvitava küsimuse, mis ka saalist varem läbi käis. Ütle, kas mul on õigus. Ma väidan, et kui asutatakse osakapitaliga üle 25 000, aga piltlikult öeldes nädala pärast tehakse väljamakse või vähendatakse osakapitali, siis sellisel juhul kaotatakse võimalus vabaneda notariaalse tõestamise vorminõudest. Kas minu väide võiks olla õige?

11:19 Andrei Korobeinik

Jaa, sinu väide võib olla õige, aga ma ei oska pead anda. Kindlasti on oluline aspekt see, et see mittenotariaalne tehing võib toimuda ju selles ajavahemikus, kui osakapital on 25 000. See muudab selle nõude minu hinnangul üsna mõttetuks, kuigi "mõttetu" on võib-olla natuke liiga karm sõna, aga ta ilmselt ei täida seda eesmärki. Samas, ma saan aru eelnõu algataja loogikast, ilma sissemakseta võibki täna teha firmat, kui osakapital on alla selle. See eeldab nagu päris sissemakset. Vähemalt selle raha peab see inimene või peavad need inimesed kuskilt leidma kas või lühikeseks ajaks. Ilmselt on see piirang arvestatav, aga kas ta täidab eesmärki, selles ma ei ole kindel.

11:20 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Kalle Grünthal, palun!

11:20 Kalle Grünthal

Aitäh, lugupeetud istungi juhataja! Hea ettekandja! Ma küsin selliselt: kas teie komisjonis arutati ka majanduskuritegude võimalust seoses nimetatud eelnõuga?

11:20 Andrei Korobeinik

Jah, see arutelu toimus nii enne esimest lugemist kui ka peale seda. Peamine oht on seesama tankistide teema, mida tõstatati siin saalis ka paar korda. See oht on olemas ka täna. Tankist võib kenasti tulla notari juurde, neid juhtumeid me teame lähiajaloost päris mitmeid. Nagu ka mainitud oli, Ameerika Ühendriikides näiteks Delaware'i osariigis, Soomes ja Lätis on sarnane kord juba kehtestatud. Ka seal on registrite pidaja firma ise ja ka seal ei pea notari juures tehinguid tegema. Delaware'i osariik näiteks ei ole küll oma majandusdistsipliini poolest maailma edetabelites alumises pooles ja ka Soomel pole väga suuri probleeme vist olnud. Samas, see on seadusandja valiku küsimus.

11:22 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Kalle Grünthal, palun!

11:22 Kalle Grünthal

Aitäh, lugupeetud istungi juhataja! Kuna te arutasite ka võimalike majanduskuritegude riske, kas te siis suudate või oskate välja tuua, kui palju võib selle arutelu põhjal sellise kuritegevuse protsent tõusta?

11:22 Andrei Korobeinik

Aitäh! Ma niimoodi peast arvutada ilmselt ei saa. Küll aga arvan, et kuna mõlemad eelnõud parandavad Eesti majandusolukorda ja kui majandus kasvab, siis inimestel on üldiselt nagu parem olla ja see võib suurema tõenäosusega viia selleni, et kuritegude arv hoopis langeb, kuna inimestel lihtsalt on parem elu, nad ei pea varastama, nad saavad muid väljundeid endale otsida.

11:23 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Aitäh, austatud ettekandja! Teile rohkem küsimusi ei ole. Kas fraktsioonidel on soov avada läbirääkimisi? Läbirääkimiste soovi ei ole. Juhtivkomisjon on teinud ettepaneku eelnõu 101 esimene lugemine lõpetada. Esimene lugemine on lõpetatud. Määrان muudatusettepanekute esitamise tähtajaks k.a 11. veebruari kell 16.

Head kolleegid, tänane istung on lõppenud. Kohtumiseni homme.

Istungi lõpp kell 11.24.